

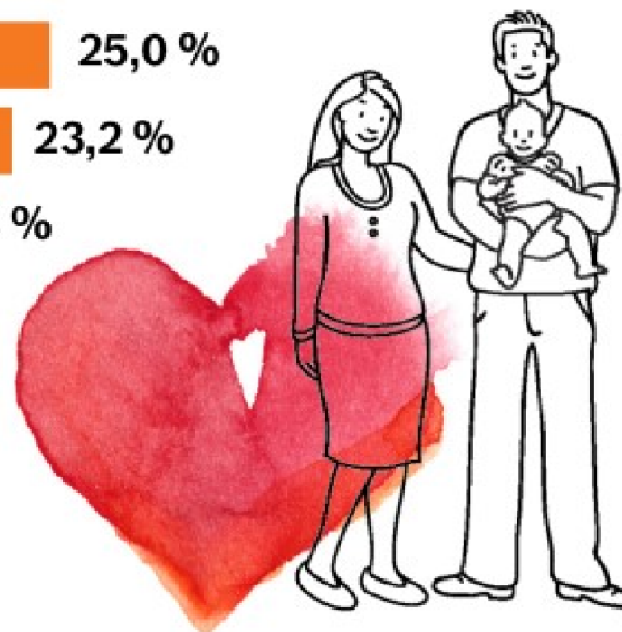
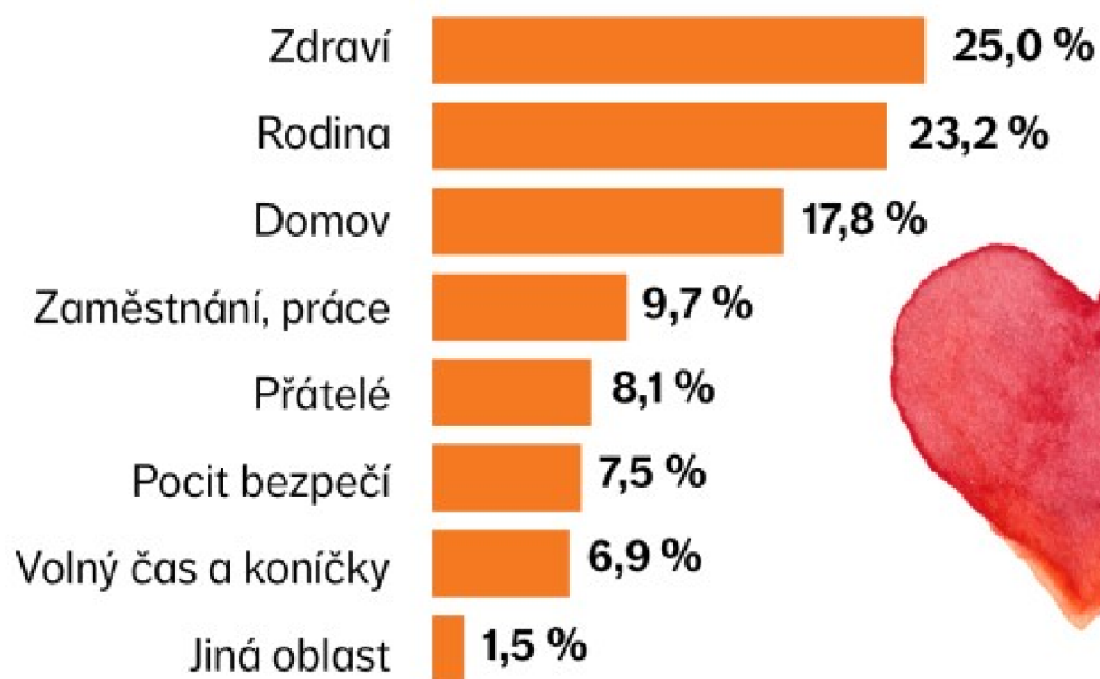
Rodina jako bezpečné prostředí

Lucie Grůzová

Cíl tohoto semináře

- ◉ Zamyslet se, co dělá z rodiny bezpečné prostředí
- ◉ Co dělat pro prevenci nebezpečí (kterých)

Na čem Čechům záleží?

zdroj: průzkum NN Životní pojišťovny

05.08.2021

Rodina x domov

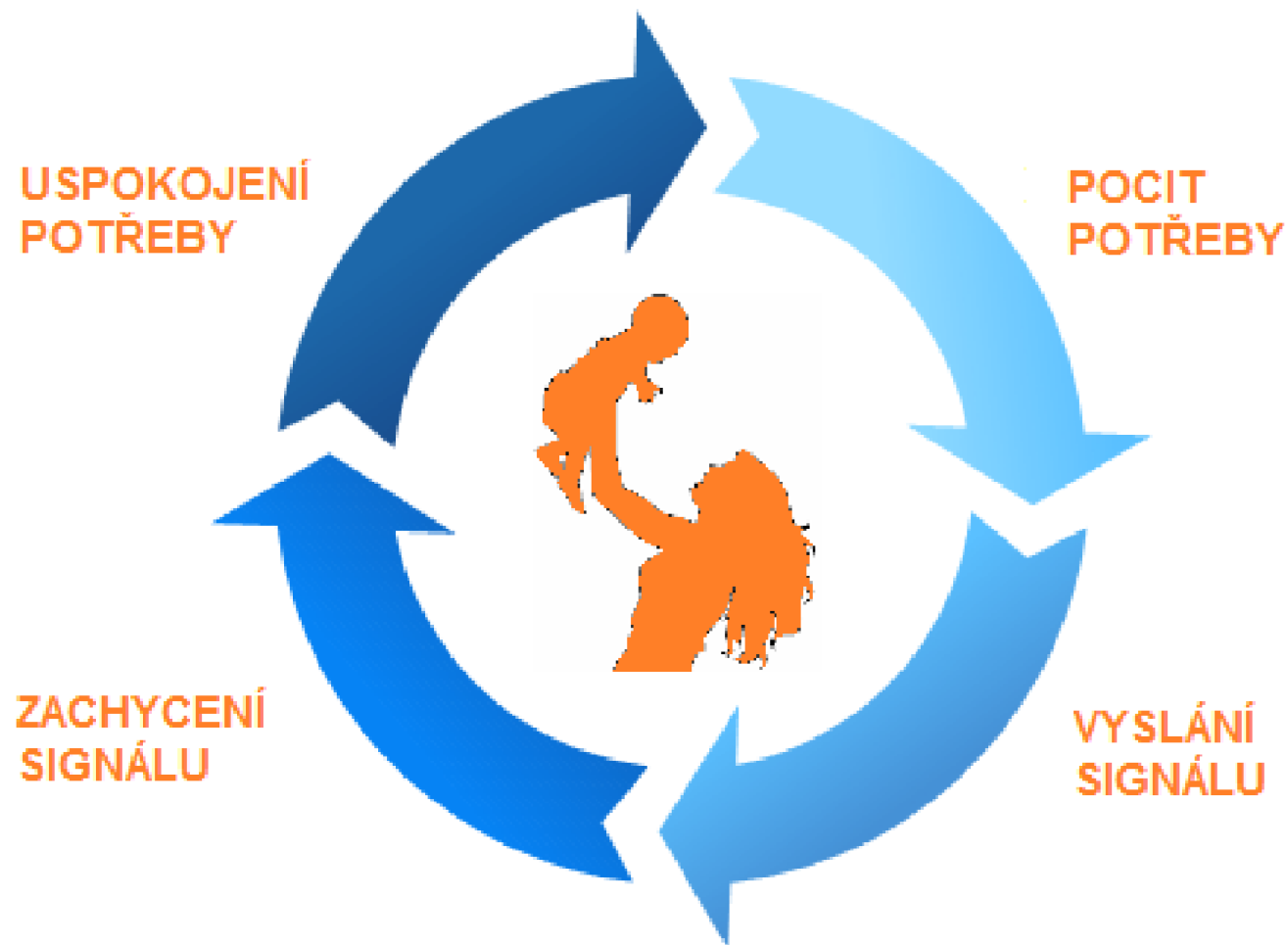
Rodina tvoří z místa, kde bydlí, domov.

Domov je místo bezpečí a příjemných setkání s lidmi, které máme nejvíce rádi.

Která místa jsou důležitá?

(židle, místo pro odložení věcí, prostor pro spaní)

Emoční bezpečí - mohu být sám sebou

Rodinné zvyky a tradice

Každá rodina má své vlastní zvyky a tradice, které se často dědí.

např:

- ⦿ křestní jméno
- ⦿ povolání
- ⦿ zvyky spojené s oslavami narozenin a svátků
- ⦿ tradice spojené s vítáním nových členů rodiny na svět či vzpomínáním na mrtvé atd.

Jakou tradici máte ve své rodině nejraději?

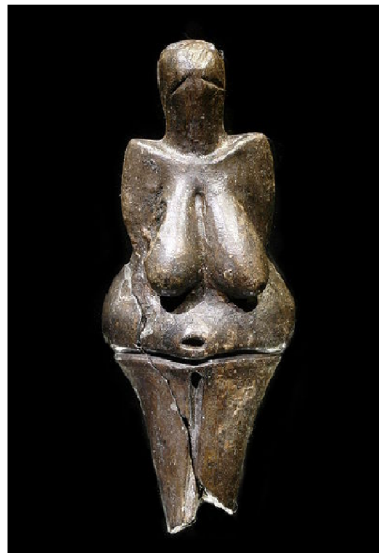
Vývoj rodiny

HISTORIE RODINY RODINA V PRAVĚKU

matriarchát

Hlavní roli v rodině měla žena – matka.

Žena rodila děti a starala se o ně – byla zárukou zachování a pokračování rodu.

Patriarchát RODINA VE STŘEDOVĚKU

Hlavní slovo v rodině měl muž – otec.

Muž vydělával peníze a rozhodoval o chodu domácnosti i budoucnosti dětí. Ženy a děti v této době neměly velkou cenu a často se s nimi velmi špatně zacházelo.

Současnost

Role muže a ženy jsou v rodině vyrovnané,

- ženy také pracují a přinášejí do rodiny peníze

- zmenšuje se počet dětí v rodině

- děti zůstávají na rodičích závislé déle než kdykoliv jindy v historii

Různé druhy rodinné péče

Náhradní rodinná péče

- ⦿ ústavní: dětské domovy a kojenecké ústavy, Klokánky, diagnostické a výchovné ústavy
- ⦿ rodinná: osvojení - adopce, pěstounská péče, poručnictví a svěření do výchovy jiného občana

PĚSTOUNSKÁ PÉČE

- ⊙ forma náhradní rodinné péče, která zajišťuje zabezpečení dítěte a odměnu těm, kteří se ho ujali
- ⊙ pěstoun nemá práva jako rodič - k výkonu mimořádných záležitostí (např. vyřízení cestovního pasu) musí požádat o souhlas zákonného zástupce dítěte, případně soud.
- ⊙ pěstounská péče může být změněna na **poručnickou** péči, a to v případech, kdy rodiče dítěte zemřeli, nebo byli zbaveni rodičovské zodpovědnosti
- ⊙ pěstounská péče vzniká rozhodnutím soudu a jedině soud ji může zrušit (vždy musí pěstounskou péči zrušit v případě, že o to požádá pěstoun)
- ⊙ v případě pěstounské péče není vyloučen styk biologických rodičů s dítětem

PĚSTOUNSKÁ PÉČE V SOS DĚTSKÝCH VESNIČKÁCH

Budují rodiny pro děti v nouzi.

Pracují pro děti, které jsou osiřelé, opuštěné nebo jejichž rodiny nejsou schopny se o ně postarat. Dětem dávají příležitost vybudovat trvalé vztahy v rámci rodiny. Přístup v SOS dětských vesničkách je založen na čtyřech zásadách: **Každé dítě potřebuje matku a přirozeně vyrůstá v kolektivu se svými bratry a sestrami, ve svém vlastním domě a za podpory komunity SOS vesničky.**

Pěstouni mají do své péče soudně svěřeny děti, které nemohou z nejrůznějších důvodů vyrůst ve vlastní rodině. Do pěstounských rodin ve vesničkách mohou být umisťovány velké sourozenecké skupiny, které tak mají možnost vyrůst v rodinném prostředí s jednou (v případě maminky pěstounky) či dvěma hlavními pečujícími osobami (v případě manželského páru).

ADOPCE - OSVOJENÍ

osvojit lze pouze dítě nezletilé o osvojení rozhoduje soud

- Je nejvyšší formou náhradní rodinné péče, při které přijímají manželé či jednotlivci za vlastní opuštěné dítě.
- vzniká příbuzenský vztah stejný jako mezi rodiči a dětmi
- osvojitelé získávají stejná práva a povinnosti, jako by byli rodiče dítěte
- osvojitelé jsou ze zákona zapsáni do rodného listu dítěte, dítě získává příjmení nových rodičů
- osvojit lze pouze dítě nezletilé
- o osvojení rozhoduje soud

Co vše rodina ovlivňuje?

- Prenatální období
- Ekonomické zázemí
- Emocionální zázemí
- Výchovné působení
- Vztahy mezi členy rodiny (rodina nukleární a širší rodina)

Prenatální vývoj

- Vliv prénatálního vývoje na úspěšnost dítěte (nechtěné děti)
- Prénatální komunikace
- Zodpovědnost matky (drogy, HIV, léky, psychika matky)
- Očekávání dítěte v rodině

Ekonomické postavení rodiny

- ◎ Zaměstnanost rodičů, vliv zaměstnanosti na děti
- ◎ Zařazení rodiny do ekonomického makrosystému společnosti
- ◎ Individuální spotřeba rodiny – způsob života v rodině (hodnotová orientace rodičů)
- ◎ Zabezpečení finanční (placené instituce – plavání, cizí jazyk, baby kluby)
- ◎ Nabídka aktivit – jejich hranice, jejich navštěvování
- ◎ Podíl rodiny na finanční gramotnosti dětí

Emoční zázemí

- ◎ Význam těsných kontaktů, očních kontaktů pro vývoj dítěte
- ◎ Zabezpečení základních psychických potřeb: - potřeba bezpečí - potřeba uznání - potřeba porozumění
- ◎ Jasnost v emocích a jejich vyjařování
- ◎ Čas na dítě (více než hmotné finanční zajištění, přemíra hraček apod.)
- ◎ Konflikty mezi rodiči mohou poznamenat dítě na celý život.

Socializace

- ◎ Zařazování, včleňování se do společnosti
- ◎ Navazování kontaktů, jejich rozšiřování, prohlubování
- ◎ Primární socializace dítěte – v rodině
- ◎ Sekundární socializace dítěte – více spojována se školou než s rodinou
- ◎ Nepřímé výchovné působení v rodině je důležitější než přímé (Exempla trahunt!)

Podpora v rozvoji dítěte

- ◎ Pohybový vývoj – součást psychomotorického vývoje
- ◎ Emoční a volní vývoj - vůle se rodí v řádu
- ◎ Smyslový vývoj
- ◎ Vývoj řeči - Dítě se učí mluvit v rodině, z lásky. Učit se řeč = mít druhého rád.
- ◎ Grafomotorika – kreslení, omalovánky
- ◎ Vědomí povinnosti, odpovědnosti, úcty
- ◎ Vývoj sebevědomí - úcty k sobě a vědomí vlastní hodnoty

Rizika

Riziko selhání ve vzdělávací dráze, když:

- Výchovní zanedbanost (sociální a hygienické návyky, chování)
- Problémová rodina
- Školní zralost
- Rozumové schopnosti ADHD/ADD, rizika poruch učení
- Týrané a zneužívané dítě
- Psychická deprivace
- Dítě nemocné
 - Dítě a konflikty mezi rodiči (před rozvodem, rozvod, po rozvodu, styk s otcem, nový partner, noví sourozenci)

Diskuze:

Jak přemýšlíte o tématech spojených s prevencí
sexuálního zneužívání u malých dětí?

Která témata se toho dotýkají?

Je vám příjemné o nich mluvit?

Jak by se o nich mělo mluvit s dětmi?

Doporučuji k shlédnutí film Rodinné hříchy

[https://www.csfd.cz/film/189565-rodinne-
hrichy/prehled/](https://www.csfd.cz/film/189565-rodinne-hrichy/prehled/)

Děkuji za pozornost!

LITERATURA:

ČÁP, J. Rozvíjení osobnosti a způsob výchovy. Praha: ISV, 1996.

HELUS, Z. Vyznat se v dětech. Praha: SPN, 1984.

MATĚJČEK, Z. Co děti nejvíc potřebují. Praha: Portál, 1994.

MATOUŠEK, O. Rodina jako instituce a vztahová síť. Praha: Sociologické nakladatelství, 1993.

MOŽNÝ, I. *Rodina a společnost*. Praha : Sociologické nakladatelství, 2008. ISBN 978-80-86429-87-8

ROGGE, J-U. děti potřebují hranice. Praha: Portál, 1996.

SOBOTKOVÁ, I. Psychologie rodiny. Praha: Portál, 2001.

ŠULOVÁ, L. *Raný psychický vývoj dítěte*. Praha : Karolinum, 2005. ISBN 80-246-0877-4

THOROVÁ, K. (2015) *Vývojová psychologie*. Praha: Portál

Manželství aneb jak se (ne)rozvádět

Rozvod

- ⦿ rozvod chápeme jako krizovou situaci
- ⦿ Emoční vyrovnanost rodiče po rozvodu značně usnadní dítěti smířit se s rozvodem (může trvat až 2 roky).

Rozhodující faktory

Matějčka a Dytrycha (1999) rozhodují tři kategorie faktorů:

Intrafamiliární faktory: trvání manželství, kolik dětí bylo v manželství a v jakém věku dětí k rozvodu došlo, jaké byly vztahy a konflikty mezi manžely, kdo z partnerů dal počáteční impulz k rozvodu a jak byl rozvod přijat.

Extrafamiliární faktory: jak se k rozvodů staví příbuzní, přátelé rodiny, mimomanželský partner, jaký názor má společnost, ve které se rodina nachází, na rozvod.

Individuální faktory: Zde záleží hlavně na osobnostech manželů, na jejich toleranci a adaptabilitě, atraktivitě, zdravotním a duševní stavu a jejich názorech a postojích (etické a náboženské).

Stupně zvládnání rozvodu

Matějček a Dytrych (1999) podle míry zvládnutí:

Nejhorším stupněm **tzv. maladaptace**, kdy rozvod zasáhne život jednoho z partnerů natolik, že není schopen začít znovu. Rozvod vnímá jako životní prohru a nedokáže se s ním smířit a svůj život této situaci přizpůsobit.

Dalším stupněm **špatná adaptace**. Jeden z rozvedených manželů nedokáže přerušit pevnou citovou vazbu k bývalému manželovi, proto není schopen nového pevnějšího vztahu s jiným partnerem. Rozvod považuje za životní omyl, který připisuje sobě nebo bývalému partnerovi.

Problematické adaptaci se ještě poměrně výrazně projevují dopady rozvodu na rozvedeného jedince, který již usiluje o vytvoření nového života, ale role bývalého manžela v jeho životě je stále značná.

Adaptace - smíření s rozvodem velmi dobře, necítí žádnou zahořklost vůči bývalému partnerovi a jsou spokojení se svým novým životem. S bývalým partnerem vychází dobře, a dokonce jsou schopni přátelského vztahu.

Dopady na dítě

- ⦿ Rodiče se dítě často snaží zaplést do vyřizování svých účtů. (Matoušek, 2015).
- ⦿ Dítě se dostává do různých rolí: prostředník, důvěrník, informant, viník, rozmazlenec.

Dopady na dítě

Každé dítě reaguje na rozvod **jiným způsobem**.

Běžně dítě pociťuje smutek a beznaděj, může se cítit vinno za rozchod rodičů. Další projevy: poruchy spánku, psychosomatické zdravotní problémy nebo zhoršení prospěchu ve škole, v krajních případech únik pomocí sebepoškozování, užívání drog a alkoholu, útěků z domova a chození za školu. Rozvod může vyvolat u dětí stejné příznaky jako fyzické nebo psychické týrání (Matoušek, 2015).

Špaňhelová (2010) uvádí tyto symptomy: noční děsy, pomočování, psychosomatické zdravotní problémy, nechutenství, koktání, zhoršení prospěchu ve škole, útěk z domova, členství v partě, pocit viny, nadměrná ukázněnost nebo naopak neposlušnost, užívání sprostých slov, lži, krádeže, zhoršení vztahů s vrstevníky, zamlklost, popření a rozmazlenost.

Čtyři druhy separace pro vytváření nového sebepojetí

- emocionální nezávislost - osvobození se od emoční podpory a souhlasu rodičů
 - funkční nezávislost - fyzická a ekonomická účast rodičů
 - postojová nezávislost - stupeň odlišnosti postojů a hodnot, přesvědčení
 - konfliktová nezávislost - absence pocitů viny, hněvu a resentimentů ve vztazích mezi rodiči a dospívajícími.
- (Plaňava, 2000)

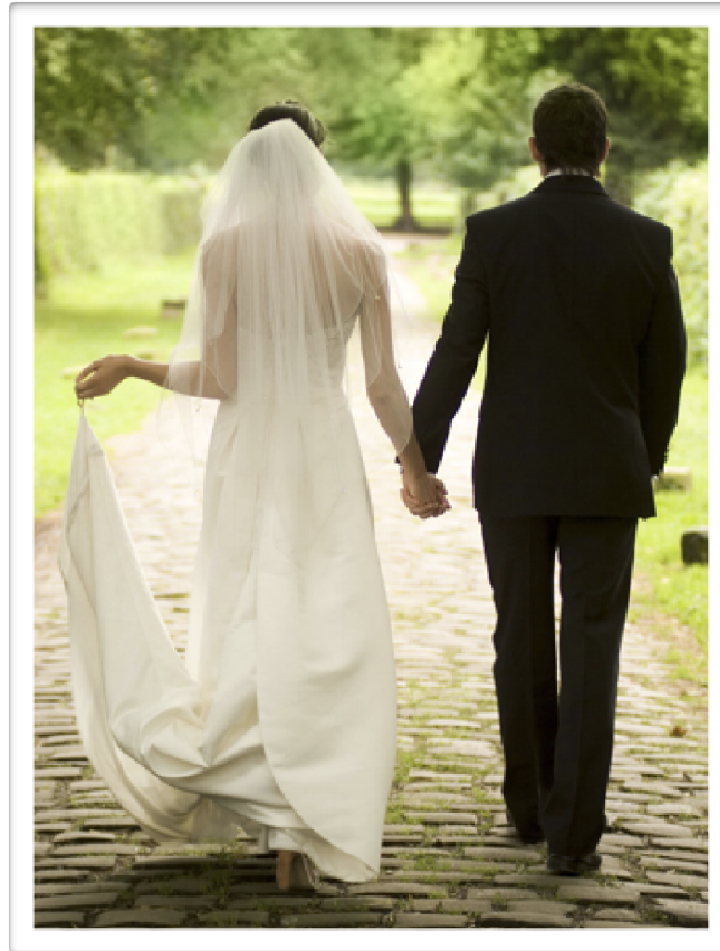
Předpoklady pro šťastné manželství

šňenlivost partnerů (Giddens, 1999).

asu.

a

investicemi do něj (Neff & Morgan, 2014).

5 nevědomých očekávání

● Richter (1970) - Teorie vztahů a myšlenky Freuda

na základě předchozích zkušeností si za partnera volíme:

- 1) náhražku významné osoby z dětství (rodič, sourozenec..), umožňuje to nápravu traumatizujících zkušeností
- 2) při ustrnutí na narcistní fázi svého vývoje jedinec vyhledává kopii sebe sama tak, aby se co nejvíce blížil představě, kterou má sám o sobě
- 3) ideál, kterého by chtěl jedinec sám dosáhnout
- 4) negativní ideál, opak sebeobrazu
- 5) spojenec proti potencionálním nebezpečím světa a společnosti

1. Chodte spolu na rande

Svatbou romantika nekončí. Vytvářejte si pravidelné romantické oázy. Je láska všední a do jisté míry stereotypní, ale ...

2. Vybírejte si své bitvy

Popřemýšlejte, o čem skutečně stojí za to se hádat a o čem ne. Budte tolerantní.

3. Dlouhodobým mlčením se problémy nevyřeší

Zatímco o prkotinách nemá smysl se dokola hádat a prudit, pokud vás něco skutečně trápí, komunikujte a nedejte pokoj, dokud se k tomu druhý nějak konstruktivně nevyjádří a nedojdete ke kompromisnímu řešení. Chraňte sami sebe - svou vlastní sebelásku a důstojnost - a otevřeně sdělte a vysvětlete, co vás trápí.

4. Občas si prohodte domácí povinnosti

Existuje rozumná dělba práce, jejíž koncept vychází z předpokladu, že když něco umím lépe než druhý, udělám to daleko efektivněji. Dělba práce je skvělá věc, ALE... povinnosti, které dlouhodobě, bez možnosti oddechu na něčích bedrech leží jako mrcha, mohou být zdrojem frustrujících tíživých pocitů..

5. Poproste a poděkujte

K tomu snad není co dodat, i manželé jsou lidi a nic není samozřejmost....

Někdy se nebudete mít rádi

I manželé jsou lidi, lidi chybují a lidi také mají celou širokou škálu vlastností, pocitů a prožitků. Můžete druhého nechtěně zranit, naštvat, můžete mít v životě divné období, budete mít dny na houby, kdy budete k nesnesení. Nikdo na světě není dokonalý, ani váš muž nebo vaše žena, ani vy. I když se milujete, nastanou chvíle, kdy si polezete na nervy, budete se nesnášet, na něco v chování druhého budete alergičtí apod. Normální je světlo i stín.

7. Snažte se být pro sebe stále atraktivní

Jako v písni od Noname: “Ty změň parfém a já vodu po holení.”

Hezky se oblékejte, pečujte o své tělo i ducha - i sebevzdělávání a zájem o nové věci je sexy.

8. Posilujte a prohlubujte intimitu

Intimita je základní lidská potřeba a musí se ve vztahu cíleně posilovat a dotvářet. Existují rozdíly, jak potřebu intimity vnímají ženy a muži. Je dobré o preferencích v rámci projevování intimity navzájem vědět, aby se společný repertoár údržby vyladil ku spokojenosti obou. Když se intimita vytrácí, nezdá se, že se ukrádají tendence jít hledat o dům dál.

9. Dejte si vzájemně prostor pro své individuální oblíbené aktivity

Manželství není klec, manželství je svobodná věc. Nechte druhého volně dýchat, dejte mu šanci, aby se věnoval svým koníčkům, udržoval svá přátelství, dělal si někdy jen to, co chce. Budte spolu a milujte se, ale ujistěte se, že oba můžete volně dýchat.

10. Nikdy nezapomeňte, proč jste se vdala za svého muže / proč jste se oženil se svou ženou

Čas od času si uvědomte, čím vás váš muž zaujal / vaše žena zaujala, co vás na nich bavilo, co přitahovalo, v čem vás motivovali k růstu, v čem vás dokázali podpořit, poradit, čím obohatili váš život a co jste na nich milovali a milujete.

ŠPAŇHELOVÁ, Ilona. (2010) Dítě a rozvod rodičů. Praha: Grada, Pro rodiče.

PLAŇAVA, Ivo. (1994) Jak se (ne)rozvádět. Praha: Grada, 1994.

MATOUŠEK, Oldřich. (2015) Děti a rodiče v rozvodu: manuál pro zúčastněné profesionály a rodiny. Praha: Portál.